

Asia: VN/14277/2025

Lausuntopyyntö hyvinvointialueiden rahoituksesta annetun valtioneuvoston asetuksen muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

1. Huomionne ehdotetuista hyte-kertoimen indikaattorien tavoitearvoista (3 §) ja laskentatavasta (3 a §)?

3 pykälä

Tämän asetuksen osalta 3 pykälä on kannatettava, kun nostetaan neuvola- ja kouluterveystarkastuksista poisjääneiden tuki esille (toimintaa kuvaavat indikaattorit). Tässä tullaan laajempaan kysymykseen siitä, tulisiko rutiinitarkastuksia, erityisesti lääkärintarkastusten osalta, suunnata väestötasolla enemmän tarveperusteisesti niihin lapsiin ja nuoriin, joilla riskinarvioinnin (esim. terveydenhoitaja) pohjalta nousee esille lääkärintarkastuksen tarve. Nyt vähäistä resurssia hukataan paljon sinne (ns. hyvinvoiviin lapsiin ja nuoriin), jotka eivät hirveästi näistä rutiinitarkastuksista hyödy. Tämä asetusmuutos ei tätä asiaa ratko mutta on hyvä, että poistippujat huomioidaan, toinen kysymys on sitten kuinka tuollainen tilasto saadaan luotettavasti.. Rokotuskattavuus on aina hyvä, ja diabetes-alkoholi lienevät meidän alueemme huomioiden ihan kelpo kriteerejä.

Mitä tulee sitten toiminnan tulosindikaattoreihin, siellä on asioita jotka ovat enemmän kuntien ja kaupunkien tontilla (esim. 18-24 v työn/koulutuksen/asevelvollisuuden ulkopuoliset, toimeentulotuen saajat, ja osin nuo mielenterveysasiat), mutta ehkäpä tällä haetaankin juuri HVA-kuntayhteistyön sujuvuutta. Noissa indikaattoreissa oleellista on, että ne ovat sellaisia joihin liittyvä data saadaan kansallisella tasolla eri HVA:lla tasalaatuisesti kerättyä – jota epäilen tietojärjestelmiemme tähänastinen kyvykkyys tiedolla johtamisen osana huomioiden. (Tähän lisäyksenä, 3a pykälän 3 momentissa kuvataan tilastot joista tieto kerätään – edelleen kuinka luotettavaa ja vertailukelpoista tämä data mahtaa olla?)

3b pykälä

On vaikea hahmottaa, miten syntyneiden lasten määrä ja audit päihdekysely ovat toisiinsa kytköksissä, kun ne kuvastavat eri aikakausia ja syntyneiden määrätkin ovat erilaiset nyt ja kyselyän aikaan.

2. Huomionne ehdotetuista pelastustoimen riskikertoimen tekijöistä ja niiden painokertoimista (4 §)?

Pelastustoimen riskikerrointa koskevan asetuksen 4 §:ään esitetään lisättäväksi kaksi uutta riskikohdetta tai toimintaa, jotka nostaisivat riskiluokkaan III ja IV kuuluvan ruudun painokerrointa. Näitä olisivat matkailutoiminta sekä toiminta, jossa on kohonnut riski öljy- tai aluskemikaalivahingolle. Lisäksi pykälässä luetelluille riskikohteille ja toiminnalle säädettäisiin eri painokertoimia 1 ja 5 painokerrointen välillä.

Asetuksen 4 §:ään esitettävällä muutoksella olisi vaikutusta siihen, miten pelastustoimen riskikertoimeen perustuva laskennallinen rahoitus jakautuisi hyvinvointialueiden välillä. Hyvinvointialueiden väliset pelastustoimen laskennalliset rahoitusosuudet muuttuisivat nollasummapelin periaatteella. Muuttamalla pelastustoimen riskikertoimen määrittelyssä käytettäviä tekijöitä ja niiden painokertoimia hyvinvointialueiden pelastustoimen laskennallinen rahoitus muuttuisi monella alueella huomattavan paljon (-6 €/asukas ja +6 €/asukas välillä).

Hyvinvointialueiden rahoituslakiluonnoksessa esitetty pelastustoimen laskennallisen rahoituksen muutos aiheuttaisi yhdellä kertaa toteutettuna aivan liian suuret muutokset alueiden pelastustoimen laskennallisiin rahoituksiin. Pelastustoimen laskennallisen rahoituksen tulisi perustua asukasluvun ja asukastiheyden lisäksi valtakunnallisesti yhteismitalliseen riskiarvioon sekä palvelutarpeeseen välttämällä äkillisiä ja suuria muutoksia. Yksittäisten kohteiden riskiruututarkastelun kautta tehty muutos ei ole tarkoituksenmukainen malli rahoituksen muuttamiselle. Esitetty rahoitusasetusmuutos todennäköisesti vaikeuttaisi monen rahoitusta menettävän alueen pelastustoimen palvelutason ylläpitämistä jo ennestään vaikeassa taloudellisessa tilanteessa.

Pohjois-Savon hyvinvointialue ei kannata hyvinvointialueiden rahoituksesta annetun valtioneuvoston asetuksen muuttamista pelastustoimen riskikertoimen tekijöiden ja niiden painokertoimia koskevan sääntelyn (4 §) osalta ehdotetulla tavalla. Asetusmuutos muuttaisi pelastustoimen laskennallista rahoitusta enimmillään huomattavan paljon, vaikka pelastustoimen palveluntarve ja alueelliset sekä paikalliset tarpeet ja onnettomuus- tai muut uhat säilyvät ennallaan.

3. Muut mahdolliset huomionne asetuksesta?

-

Halme Minna
Pohjois-Savon hyvinvointialue